

LIFE
L y n x

Reševanje risa v Dinaridih
in jugovzhodnih Alpah
pred izumrtjem

Poročilo iz prvega srečanja lokalno posvetovalne skupine z območja občin Kočevje, Ribnica, Sodražica, Kostel in Osilnica

Akcija E1

*Promocija doselitve in dolgoročne ohranitve populacije
risa prek lokalnih posvetovalnih skupin*

Urška Marinko, Aleksandra Majić Skrbinšek, Irena Kavčič in Meta Mavec iz Biotehniške
fakultete Univerze v Ljubljani ter
Matej Bartol iz Zavoda za gozdove Slovenije

19. februar 2019

University of Ljubljana

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE
Slovenia Forest Service

Uporabljene kratice

LPS – Lokalna posvetovalna skupina

LD – Lovska družina

LZS – Lovska zveza Slovenije

UL BF – Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta

ZGS – Zavod za gozdove Slovenije

ZRSVN – Zavod RS za varstvo narave

KGZS – Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

OŠ – Osnovna šola

CŠOD – Center šolskih in obšolskih dejavnosti

SiDG – Slovenski državni gozdovi d.o.o.

SOU MIR – Skupna občinska uprava, medobčinski inšpektorat in redarstvo

ZLD – Zveza lovskih družin

LPN – Lovišče s posebnim namenom

Vsebina

Seznam udeležencev	4
Namen lokalnih posvetovalnih srečanj	6
Dnevni red	6
Vabljeni.....	6
Teme za posvet.....	7
<i>Sodelovanje s šolami</i>	7
<i>Aktivnosti povezane s turizmom</i>	9
<i>Kmetijstvo in ris (velike zveri)</i>	10
<i>Delovanje lokalnih posvetovalnih skupin</i>	11
Vrednotenje uspešnosti srečanja	13
Naslednji koraki in projektni kontakti	14
Zahvala	15
Priloga 1 – PPT predstavitev projekta	16
Priloga 2 – Vabilo na prvo lokalno posvetovalno srečanje	19

Seznam udeležencev

Ime in priimek	Organizacija
Vladimir Prebilič	Občina Kočevje
Nevenka Klun	JZ za turizem in kulturo Kočevje
Vesna Malnar Memedović	JZ za turizem in kulturo Kočevje
Vesna Krese	Občina Kostel
Cvetko Staniša	SOU MIR Ribnica
Marjan Jarc	Krajevna skupnost Stara Cerkev
Janez Andolšek	občan Ribnice
Franc Kljun	UL BF, občan Ribnice
Viktor Čeč	LD Velike Lašče
Franc Šivec	LD Sodražica
Ivan Kos	OZUL, LD Velike poljane, UL BF
Jože Kure	LD Kočevje
Peter Lakner	LD Kočevje
Stanislav Šemen	LD Kočevje
Branko Zlobko	ZLD Kočevje
Tadeja Smolej	LZS
Vasja Marinč	Foto klub Kočevje
Marko Vilfan	LPN Snežnik Kočevska reka, Medved, Žitna Gora
Tomaž Devjak	ZGS
Tina Kotnik	ZGS, LIFE Kočevsko
Aleš ŽNIDARŠIČ	ZGS, LPN Medved
David Uršič	Specialna enota za gozdove
Damjan Južnič	SiDG
Zorica potisk	Gimnazija in Srednja šola Kočevje
Tone Krkovič	TD Razpotja
Franc Prelesnik	KGZS, OE Kočevje
Petra Drašković Pelc	ARS Naturae Petra Drašković Pelc
Marjan Artnak	Fotografsko društvo Grča
Nika Sever	Fotografsko društvo Grča
David Marolt	Zavod Kočevsko
Stane Drašković Pelc	ZGS
Željko Pleše	Fotografsko društvo Grča
Zoran Bitorajc	Gozdarsko društvo Medved
Nastja Gorjup	TV Kočevje

Ime in priimek	Organizacija
Urška Marinko	UL BF
Aleksandra Majič Skrbinšek	UL BF
Meta Mavec	UL BF
Irena Kavčič	UL BF
Maja Sever	ZGS
Matej Bartol	ZGS
Vesna Oražem	ZGS

Namen lokalnih posvetovalnih srečanj

Prebivalcem občin Kočevje, Ribnica, Sodražica, Kostel in Osilnica in predstavnikom organizacij, ki so aktivne na teh območjih (1) predstaviti projekt LIFE Lynx - Reševanje risa v Dinaridih in JV Alpah pred izumrtjem, (2) se posvetovati o izvedbi v projektu načrtovanih aktivnosti in (3) redno obveščati lokalne prebivalce o vseh za lokalno okolje pomembnih temah, ki se tičejo projekta LIFE Lynx ter (4) združevanje zainteresiranih posameznikov, predstavnikov lokalnih skupnosti, združenj in organizacij.

Dnevni red

1. Prihod udeležencev in pozdravni govor župana Kočevja
2. Kratka predstavitev projekta LIFE Lynx: Urška Marinko (UL BF) in Matej Bartol (ZGS)
3. Predstavitev sodelovanja LD Loški Potok pri projektu LIFE Lynx: Stanko Anzeljc (LD Loški Potok)
4. Predstavitev vizije in poslanstva turizma na Kočevskem v povezavi s projektom LIFE Lynx: Vesna Malnar Memedović (Zavoda Kočevsko)
5. Delo v skupinah na izbranih temah za posvet: Aleksandra Majić Skrbinšek, Urška Marinko, Irena Kavčič, Meta Mavec (UL BF) in Matej Bartol (ZGS)

Vabljeni

- Župani, občinski in krajevni predstavniki občin
- Lovci iz območja občin
- Predstavniki kmetijskega, gozdarskega in naravovarstvenega vladnega sektorja
- Predstavniki šol in lokalnih turističnih ponudnikov
- Predstavniki nevladnih lokalnih organizacij
- Zainteresirani predstavniki lokalnih skupnosti in širše

Teme za posvet

Glede na načrtovane projektne aktivnosti na izbranem območju in prepoznane lokalne potrebe ter priložnosti, so bile predlagane štiri tematike, o katerih smo se z udeleženci posvetovali. Udeleženci so se razdelili v štiri skupine, ki so sodelovale pri vseh predlaganih temah. Ob vsaki temi smo pripravili nekaj vprašanj oz. izhodišč za posvet o temi.

Sodelovanje s šolami

Del projektne aktivnosti pokriva sodelovanje s šolami prek izobraževanja ter vključevanja projektne vsebine v šolske teme. V okviru projekta si želimo izboljšati poznavanje biologije risa med učitelji in učenci ter jih redno informirati o aktualnih spoznanjih, ki jih bomo pridobili tekom projekta. V projektu predvidene aktivnosti so izdelava priročnika o velikih zvereh in njegova predstavitev na seminarju za šolske učitelje ter oblikovanje programa »posvoji žival«, kjer bomo sodelujočim šolam približali aktivnosti povezane z risi z njihovega območja.

Izhodišča za posvet in odgovori

1. Katere vsebine iz projekta ali teme iz lokalnega okolja bi bile zanimive za šole na vašem območju? Na kakšen način bi to vključili vanje?

- Predstavitev vloge lovca na naravoslovnih dnevih, vloge kmetijskega svetovalca na šoli. Predstavitev ostalih vlog deležnikov z lokalnega okolja v okviru učnega načrta šol, projektne, roditeljskih in ekodnevov.
- Ustanovitev muzeja gozdarstva in lovstva v Kočevju za namene turizma, šolstva in lokalnega prebivalstva.
- Sodelovanje šol pri snovanju učnih poti in pri posodabljanju že obstoječih informacijskih tabel.
- Šole je treba peljati v ZOO na ogled risa in velikih zveri od bližje.
- SiDG predlaga organizacijo terenskih dni za izobraževalne ustanove in organizacijo dogodka v Kočevju na ploščadi, kjer se predstavi aktualne tematike.
- ZGS - LPN predlaga kot aktivnost za šole "skrbništvo" nad eno od fotokamer, s katerimi spremljamo rise. Tako da se bodo učenci poleg izobraževanja o risih, izobraževali tudi o naravi, letnih časih, na koncu je lahko tudi kviz oz. tekmovanje. Nagrada je lahko ogled medvedov.
- Predstavitev vsebin o zgodovini naselitve risa, stanju populacije risa danes (izzivi in priložnosti) in splošno izobraževanje o velikih zvereh.
- Zanimive aktivnosti za šole so tudi natečaji slikanja, izdelovanja grafitov.
- Šole lahko pomagajo pri izdelavi učna sobe o risu v knjižnici Kočevje.
- Ozaveščanje o risu in ostalih velikih zvereh tudi v okviru kolonije Zeleni most (okrogle mize). Šole sodelujejo, lokalno prebivalstvo se ozavešča lokalno prebivalstvo o velikih zvereh.
- Šole je treba informirati o vseh vidikih sobivanja z velikimi zvermi – o izzivih in priložnostih.
- OŠ se (lahko) vključi v Projekt "Rad te imam (RTM) Kočevska", kjer so predstavljene različne teme o Kočevski. Vodja projekta je Tina Žele Kovačič prek LAS finančnega mehanizma. Del

Kočevja so tudi velike zveri, zato bi lahko teme o risu vključili v vsebine RTM Kočevska projekta.

- OŠ Zbor odposlancev se vključuje letno v čistilno akcijo.

2. *Ali šola informira lokalno prebivalstvo o aktivnostih, ki jih izvaja? Na kakšen način? O katerih temah najpogosteje?*

- Spletne strani šol (v okviru šolskih dogodkov)
- Prispevki v občinskih glasilih
- Ekologija v lokalnih glasilih
- Objava na radiu
- Tržnica Kočevje kot razstavni prostor za šole
- Stojnice
- Ustno izročilo
- Šolsko glasilo OŠ Zbora odposlancev

3. *Ali organizacija v vlogi katere ste danes tukaj že sodeluje s šolo oz. ima z njo interes sodelovati? Mi lahko poveste na kakšen način? Je še katera organizacija, ki že sodeluje s šolo / ima interes pa je danes ni?*

- Fotografsko društvo Grča sodeluje z OŠ ob Rinži v okviru fotografskih delavnic za učence ali sodelovanje učencev na dogodkih društva.
- Jamarsko društvo sodeluje z OŠ Ribnica - predavanja za 7. in 8. razred.
- Vrtec sodeluje z OŠ Kočevje.
- ZLD Kočevje dela z mladino v okviru naravoslovnih dni ali taborov za šole, dela s taborniki.
- ARS Naturae sodeluje s šolami v okviru naravoslovnih dni in taborov.
- Zeleni most, kjer se sodeluje s šolami, soorganizator pa so lovske družine.
- LD Sodražica sodeluje z OŠ Sodražica v okviru delavnic, okroglih miz "Kako medveda ne povabiti na kosilo" in pohoda iz Sodražice do Travnice gori (šolski dan).
- ČŠOD Fara in Kočevje pelje šole na obisk učnih poti, ČŠOD tudi sodeluje pri obnovi učne poti, je organizator šole v naravi, npr. učenci iz Ribnice gredo v Kostel.
- KGZS - organizira dogodke za ozaveščanje lokalnega prebivalstva in tudi šol (kmetijski odbor); sodelovanje s šolami v okviru projekta Slovenski zajtrk
- ZGS organizira naravoslovne dneve za OŠ in SŠ z aktivnim vodenjem po gozdni učni poti, kjer se obravnava vse teme o naravi, tudi o velikih zvereh.
- LD Kočevje je včasih sodelovalo z OŠ, zdaj težje zaradi časovne stiske.
- Manjkajo predlogi sodelujočega predstavnika občine Kočevje.

4. *Sodelujete s hrvaškimi šolami čez mejo? Če da, na kakšen način? Bi si želeli v prihodnje? Na kakšen način oz. na katerih področjih?*

- Občina Kostel sodeluje z čezmejnimi OŠ.
- Projekt Sožitje – aktivnosti ohranjanja in čezmejnega sodelovanja Slovenije in Hrvaške (vodja

Katja Konečnik).

- ZGS informira otroke o gozdovih v okviru programov za izmenjavo izkušenj slo, hrv in ita šol.
- Sodelovanje z OŠ Delnice v okviru športnega dneva in čistilnih akcij.
- Za sodelovanje med slovenskimi in hrvaškimi šolami je treba preveriti, ali je v skladu z učnimi načrti obeh šol.

Aktivnosti povezane s turizmom

V projektu LIFE Lynx potekajo tudi ekoturistične aktivnosti, s katerimi želimo promovirati priložnosti, ki jih sobivanje z zvermi predstavlja za lokalno skupnost. Pripravili bomo slikarske počitnice v naravi, znotraj katerih želimo na to območje privabiti tuje goste, ki jih poleg umetnosti zanimajo tudi naravovarstvene tematike. Razvili bomo tematske poti, ki poleg predstavitve zgodbe o risu omogočajo vključevanje ostalih lokalnih zanimivosti. Nadaljevali bomo s promocijo medvedu prijaznih produktov in jih nadgrajevali z novimi izdelki / storitvami, ki pripomorejo k boljšemu sobivanju z zvermi.

Izhodišča za posvet in odgovori

1. Kakšne so po vašem mnenju koristi turizma povezanega z zvermi za vašo lokalno skupnost in katere aktivnosti bi želeli razvijati?

- Velike zveri so priložnost za razvoj turizma in splošno priložnost za lokalno skupnost.
- Razvijali bi aktivnosti povezane s fotolovom.
- Postavitev obore za velike zveri kot priložnost za razvoj fotolova (kot na Bavarskem).
- Obore v tem okolju ne potrebujemo, ker ni namen, da v naravnem okolju, kjer živijo vse tri velike zveri, rise zapiramo v obore.
- Za spodbujanje naravoslovne fotografije in fotolova, bi bilo treba spremeniti zakonodajo na način, da bodo LD lahko izvajale fotolov brez izvajanja ostalih aktivnosti (npr. odstrela) ali na način, da bi bil član LD lahko tudi nekdo, ki je naravoslovni fotograf (brez lovskega izpita).
- Podprli bi ustanovitev parka, znotraj katerega bi lahko tržili programe povezane z zvermi.
- Želeli bi čim več izobraževanj za lokalne turistične vodnike, tudi takšne, ki bi bile posebej vezane na učne poti in sodelovanje s šolami.
- Odpreti muzej gozdarstva in lovstva.
- Narediti tematsko učilnico na temo risa.
- Ustvarjati nove inovativne turistične programe npr. Komuniciranje velikih zveri preko slikarstva, poezije.
- Pokrajinski muzej v Kočevju bi moral postaviti stalno tematsko razstavo o risu.
- Trenutno so turistični programi slabo izdelani, gostov ne zadržimo več dni, priložnost je v povezovanju različnih lokalnih ponudnikov.
- Povezovanje z ostalimi občinami in vključevanje njihove ponudbe v turistične programe (npr. Grad Kostel).

2. *Imate glede razvoja teh aktivnosti tudi kakšne pomisleke?*

- Velikih zveri je preveč, povzročajo škode na domačih živalih in pridelkih, prihajajo v naselja.
- Trenutno ni kodeksa obnašanja v naravi, kjer so prisotne zveri - treba je razviti smernice in pravila za obiskovalce narave na območju prisotnosti velikih zveri.
- Izobraževanja za turistične vodnike ne bi smela biti zastoj, ker se tega udeležijo potem vsi, ki imajo nekaj časa. Če bi bila izobraževanja plačljiva, bi ljudje bolj razmislili, zakaj se določenega izobraževanja udeležijo in bi dobili bolj kvalitetne vodnike.

3. *Na Kočevskem bomo razvili tematsko učno pot, ki bo pripovedovala zgodbo o risu (izumrtje, ponovna naselitev, trenutna situacija), na pot želimo umestiti tudi del dejanske izpustitvene obore. Učna pot bo namenjena turistom in šolam. Imate kakšne ideje o vsebinah, ki bi jih želeli vključiti v učno pot? (npr. lokalne zanimivosti - naravna in kulturna dediščina):*

- Dediščina Auerspergov od Žage do gradu Strmec
- Roška železnica
- Zapuščene kočevske vasi in sadovnjaki
- Predstavitev habitata: jelovo-bukovi gozdovi
- Vključiti tudi ostale zveri.
- Za šole so primerne poti do 2 km dolžine. Pot naj bo v celoti namenjena risu in zraven naj bo predstavljen habitat.
- Pot naj bo v prvi vrsti namenjena šolam, ker kot turistični produkt ni tako zanimiva.
- Poleg učne poti naj se razvijajo dogodki vezani na učno pot, da bo le ta lahko zaživel.

4. *Ali poznate organizacije/posameznike, ki bi želeli sodelovati pri ekoturističnih aktivnostih (to so lahko ponudniki namestitev, gostinci, rejci, čebelarji, rokodelci, itd.)? Ali poznate izdelke/storitve, ki bi jih lahko vključili v medvedu prijazno ponudbo?*

- Škrabčeva domačija
- Kmetija Rajhenav
- Grad Kostel

Kmetijstvo in ris (velike zveri)

Škode v kmetijstvu po risu so izjemno redke. V projektni skupini se zavedamo, da gre kljub temu za potencialno resne dogodke, ki lahko pomembno vplivajo na življenja posameznikov in njihovih družin. Zato smo v projektu predvideli aktivnosti, katerih cilj je preprečevanje in reševanje teh težav.

1. *Zanima nas kakšne so vaše izkušnje, mnenja in predlogi?*

- Škod po risu je zelo malo in do sedaj to ni bil izrazit problem. Večinoma so ukrepi za volka in medveda učinkoviti tudi za risa (že pokrito).

2. *Kako izboljšati preprečevanje škod in kako ublažiti negativne učinke prisotnosti risa na lokalno kmetijstvo?*

- Odmik pašnikov stran od roba gozda, zapiranje drobnice v nočnem času ter nadzor nad nezakonitim odlaganjem klavnih odpadkov.
- Uporaba pastirskih psov in elektro ograj.
- Uporaba primerne zaščite - trenutni minimalni standardi zaščite so preohlapni. Učinkovitejši ukrepi za preprečevanje zaraščanja.
- Večja ažurnost pri povračilu škod. Problem zlorab odškodninskega sistema. Izpostavljen je bil švicarski sistem odškodnin (zavarovalne premije), vendar je hitra sprememba težka. Potrebno je izobraževanje kmetijskih svetovalcev in objektivno informiranje javnosti.

Delovanje lokalnih posvetovalnih skupin

Projekt LIFE Lynx je razmeroma dolg projekt (trajanje 7 let) in vsebuje kar nekaj aktivnosti, ki lahko na različne načine vplivajo na lokalne skupnosti. Želimo si, da bi lokalne skupnosti sodelovale in usmerjale te aktivnosti v obojestransko korist. Zato smo v projektu predvideli tako imenovane lokalne posvetovalne skupine, ki bi združevale zainteresirane posameznike, predstavnike lokalnih skupnosti, združenj, organizacij itn. Današnji dogodek bomo zabeležili kot ustanovitev ene izmed tovrstnih skupin.

1. *Zanima nas, kako si predstavljate delovanje LPS? Kateri kanali komuniciranja vam najbolj ustrezajo?*

- E-pošta.

2. *Kako pogosto bi se morali srečevati?*

- Srečanja 1-2x na leto (po potrebi), obveščanje pravočasno po e-pošti ali preko lokalnih medijev.

3. *Ali kdo danes manjka - bi morali še koga povabiti? Ali naj v LPS vključimo določeno, omejeno število ljudi (zaprta skupina) ali naj bo to odprta skupina v katero se zainteresirani lahko vključijo po želji?*

- Večina je preferirala odprt tip skupine.
- Udeleženci so izpostavili, da manjkajo še preostali župani oziroma predstavniki drugih občin (zaželeno od vsake občine po vsaj ena kontaktna oseba), lokalni kmetje, predstavniki šol in vrtcev. Zaželeno bolj intenzivno sodelovanje z rejci. Slab odziv ZGS in SIDG.
- Kmetijski svetovalci, planinci. Društvo likovnih umetnikov v Ribnici - kolonija zeleni most.
- Vključevanje lokalnih medijev in njihovo izobraževanje.
- Nujno je, da je zraven "promotor", ki bo skrbel za aktivnosti in spodbujal ostale

4. *Kje bi se srečevali? Vedno na istem mestu ali se vsakič dogovorimo za naslednjič? (predlog, da se naslednjič dobimo v občini Loška dolina - Lož, Stari trg pri Ložu)*

- Rotiranje lokacij srečanj po občinah. Lokacije: 1. Kočevje+Kostel, 2. Ribnica+Sodražica.

5. *Podobno bodo LPS organizirane na Hrvaškem. Bi jih kdaj organizirali skupaj?*
 - Interes za izmenjavo izkušenj.
6. *Katero temo/teme bi želeli da obdelamo na naslednjem srečanju?*
 - Aktualne aktivnosti na projektu, vsebine o velikih zvereh, ...
7. *Drugo:*
 - Ali bo dovolj plena za risa?
 - Želja po informiranju širše javnosti o tem kaj so velike zveri: kaj so, kako se ravna in kako se zaščititi.
 - Gradiva - filmčki in podobno za izobraževalne namene.

Vrednotenje uspešnosti srečanja

Udeleženci so na koncu srečanja izpolnili vprašalnik, v katerem so ocenili zadovoljstvo z organizacijo in izvedbo srečanja ter izrazili svoj interes do predlaganih tem.

Ocena organizacije in izvedbe dogodka	Povprečna ocena zadovoljstva (1 - slabo, ..., 5 - odlično)	Število odgovorov
Termin izpeljave	4.5	25
Prostorski pogoji	4.8	25
Odziv organizatorja	4.5	25
Splošna organizacija in način dela	4.5	25

Želja po udeležbi na srečanjih lokalne posvetovalne skupine na območju Kočevja, Ribnice, Sodražice, Kostela in Osilnice?	Število odgovorov
Da.	21
Ne.	4

Teme interesa (št. odgovorov*)	Ne želim sodelovati*	Želim biti informiran/a*	Želim aktivno sodelovati*
Sodelovanje s šolami	0	14	6
Aktivnosti povezane s turizmom	1	7	14
Aktivnosti povezane s kmetijstvom	3	12	4
Druge teme interesa			
- aktivnosti na samem projektu - sodelovanje z lovstvom in lokalnimi lovci, sodelovanje s tujimi organizacijami, ki delujejo na področju risa - fotografija, informacijski portal - monitoring, sprotno dogajanje, odvzem vzorcev - upravljanje z divjadjo-prostorom - fotografija v sklopu projekta - vse			

Druge sporočila udeležencev projektu LIFE Lynx:

- Odlov risov, izpustitev novo pripeljanih risov v prilagoditvene obore in izpustitev v naravo
- Veseli me, da se stvari premikajo... vse dobro in uspešno delo.
- Po možnosti bi lahko predstavili projekt na svetu KGZS OE Kočevje, ker smo predstavniki iz 8 občin. Mi imamo največ stika z lokalnim prebivalstvom. Problem velikih zveri v kmetijstvu in v stiku z naselji (gibanje VZ v naseljih in bližnji okolici)
- Premajhen prostor za delavnice (hrup).

Naslednji koraki in projektni kontakti

Naslednje srečanje:

V občini Ribnica ali občini Kostel (bližina hrvaških lokalnih skupnosti) v mesecu maju 2019.

Kontaktne osebe in viri informacij:

- Delovanje lokalne posvetovalne skupine na območju Slovenije ter vključevanje v projektne aktivnosti - Urška Marinko (UL BF) marinko.ursa@gmail.com
- Projektne aktivnosti povezane z turizmom – Irena Kavčič (UL BF): irena.kavcic.bf@gmail.com
- Projektne aktivnosti povezane z kmetijstvom in škodami – Matej Bartol (ZGS): matej.bartol@gmail.com
- Projektne aktivnosti povezane s sodelovanjem s šolami - Urška Marinko (UL BF): marinko.ursa@gmail.com
- Projektne aktivnosti povezane z monitoringom risov na območju Notranjske in Kočevske – Matej Bartol (ZGS): matej.bartol@gmail.com in Aleš Pičulin (ZGS): ales.piculin@gmail.com
- Koordinator projekta LIFE Lynx – Rok Černe (ZGS): cernerok@gmail.com

Spletna stran projekta LIFE Lynx: www.lifelynx.eu in FB profil: www.facebook.com/LIFELynx.eu/.

Zahvala

Zahvaljujemo se Nevenki Klun in Vesni Malnar Memedović iz Zavoda Kočevsko za pomoč pri organizaciji prvega srečanja ter dovoljenje za uporabo dvorane v Turističnem kompleksu Jezero v Kočevju, kjer je potekal dogodek.

Zahvaljujemo se tudi županu Kočevja, Vladimirju Prebiliču, za spodbuden pozdravni govor in izkazano podporo projektu LIFE Lynx.

Zahvala gre tudi našemu tesnemu sodelavcu Stanko Anzeljcu, starešini LD Loški Potok za delitev izkušenj s sodelovanja pri spremljanju risov pri nas, pripravi izpustitvene obore za doseljene rise in ostalih za projekt pomembnih aktivnosti.

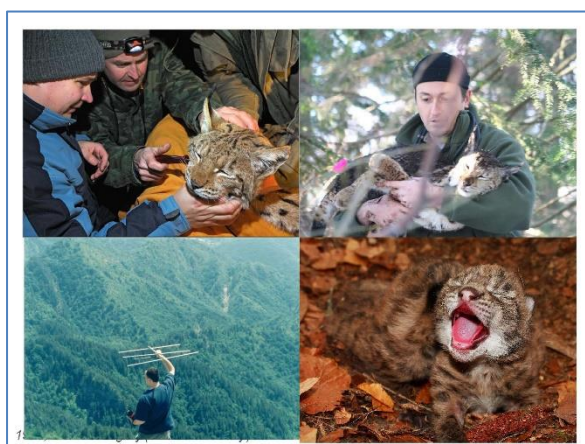
Največja zahvala pa gre vsekakor vsem udeležencem - občanom občin in predstavnikom organizacij za sodelovanje na prvem srečanju lokalne posvetovalne skupine in začetek doprinosa k sooblikovanju izvedbe načrtovanih projektnih aktivnosti, ki bodo prilagojene potrebam lokalnega okolja.

Priloga 1 – PPT predstavitev projekta

Projekt LIFE Lynx in predstavitev aktivnosti

Urška Marinko in Matej Bartol

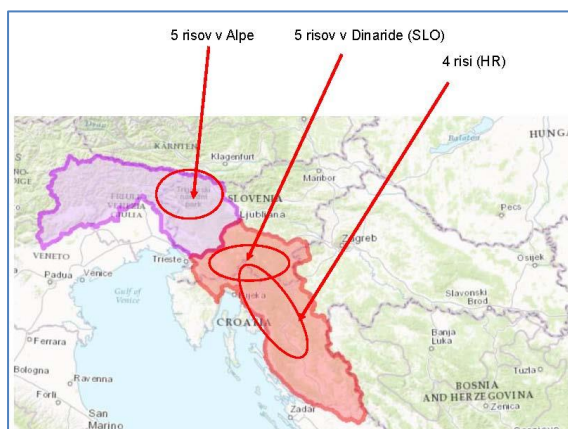
Lokalna posvetovalna skupina Loški Potok in Loška Dolina, 13.12.2018

Projekt LIFE Lynx

1. Reševanje risa v Dinaridih in JV Alpah pred izumrtjem
2. Trajanje 2017 – 2024.
3. Namen in na kakšen način smo se lotili reševanja težav:
 - Nujno potrebna doselitev novih osebkov zdrave risje populacije
 - Tesno sodelovanje s prebivalci projektnega območja – ključnimi deležniki

Zavod za gozdomstvo Slovenije
 Lovska zveza Slovenije
 Univerza na Ljubljani, Biotehniška fakulteta
 Evropska komisija

Spremljanje risov

Monitoring temelji na uporabi:

- **fotopasti** (vsak ris ima unikaten vzorec pik)

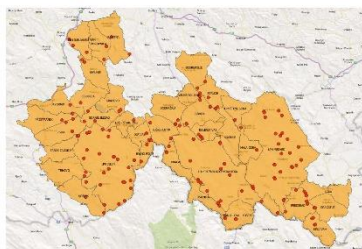

- **lovilcev dlak** (zbiranje genetskega materiala)

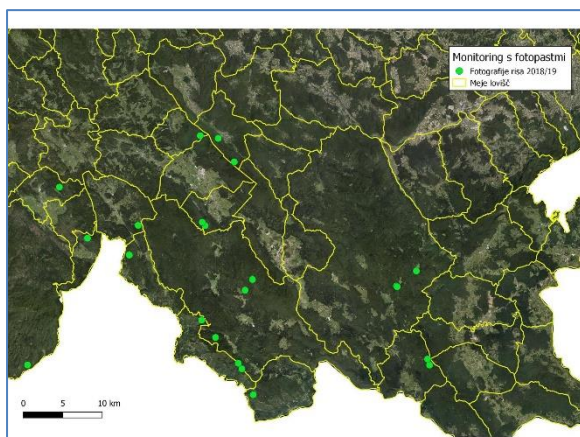

Lokacije postavljenih fotopasti

- 34 lovskih družin pozvanih k sodelovanju/ 33 se jih je pozitivno odzvalo
- Postavljenih več kot 180 fotopasti
- Povprečno po 2 lokaciji na lovsko družino/revir v LPN jih
- ZANIMIVOST: številne lokacije so postavljene tik ob meji lovšč

Trenutni rezultati monitoringa

Prilagoditvene obore

- prilagoditev risov na novo okolje
- zmanjšanje želje po vračanju domov
- spremljanje zdravstvenega stanja

Predviden potek doselitve

Lokacije prvih obor:

Predviden potek doselitve

Odlov risov v Romuniji:

- postavljenih 13 pasti
- odlovi se začnejo v Januarju

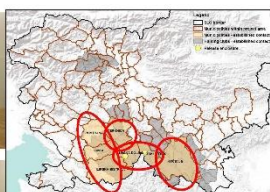
Predviden potek doselitve

12/18/2018 1:32 PM ID:21

Sodelovanje z lokalnimi prebivalci in organizacijami

1. Informiranje in posvetovanje z lokalno skupnostjo
→ lokalnih posvetovalnih sestankov in dogodkov

Sodelovanje lokalnih prebivalcev in organizacij pri projektu

2. Razvoj ekoturističnih produktov povezanih s prisotnostjo risa:

- Tematske poti z vsebinami o risu (učna pot v Kočevju)
- Programi slikarskih počitnic
- Vključevanje lokalnih ponudnikov v shemo „medvedu prijazno“ in njihova promocija (vključuje vse VZ)

Sodelovanje lokalnih prebivalcev in organizacij pri projektu

3. Sodelovanje z lokalnimi šolami pri ozaveščanju o varstvu risa:

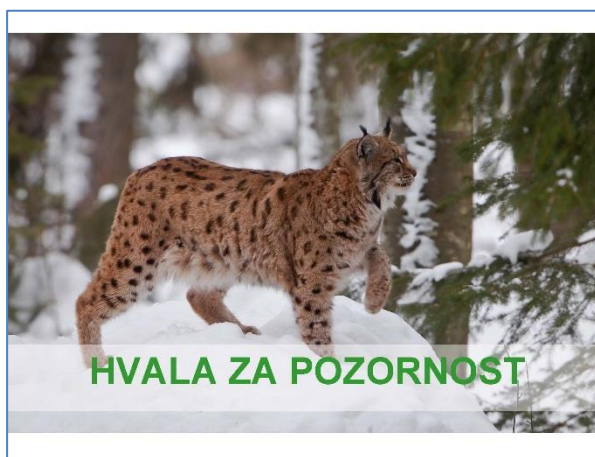
- Priprava priročnika za učitelje naravoslovja in praktično usposabljanje na terenu
- delavnice o risu in ostalih velikih zvereh s šolarji
- in vključitev šole v program „posvoji žival“

Ostale projektne aktivnosti:

- Prilagojeno upravljanje s plenskimi vrstami
- Ustanovljena policijska enota za preprečevanje nelegalnega lova
- Pomoč rejcem pri varovanju premoženja
- Preprečevanje fragmentacije habitata
- Čezmejno upravljanje s populacijo.

Priloga 2 – Vabilo na prvo lokalno posvetovalno srečanje

Vabilo na prvo lokalno posvetovalno srečanje o projektu LIFE Lynx na območju občin

Kočevje, Ribnica, Sodražica, Kostel in Osilnica

Ljubljana, 2. februar 2019

Sredi leta 2017 se je v Sloveniji začeli izvajati evropski projekt LIFE Lynx »Reševanje risa v Dinaridih in jugovzhodnih Alpah pred izumrtjem«. Populacija risa v Sloveniji in na Hrvaškem je namreč tik pred izumrtjem, zato aktivnosti za čimprejšnjo doselitev nekaj osebkov iz druge, stabilnejše populacije, predstavljajo edino možnost rešitve naše populacije risa. Sodelavci na projektu se zavedamo, da je za uspešno izvedbo projekta v lokalnem okolju, potreben predvsem posluh in sodelovanje z lokalnimi skupnostmi. Zato vas vabimo na prvo srečanje lokalne posvetovalne skupine z območja občin Kočevje, Ribnica, Sodražica, Kostel in Osilnica, ki bo **v ponedeljek, 11. februarja, v dvorani v Turističnem kompleksu Jezero (Trdnjava 3, 1330 Kočevje) s pričetkom ob 17. uri.**

Dnevni red:

- 17:00: Prihod in pozdrav vabljenih
- 17:15: Krajša predstavitev projekta LIFE Lynx ter predstavitev aktivnosti na območju občin Kočevje, Ribnica, Sodražica, Kostel in Osilnica
- 17:40: Vprašanja in posvet o predlaganih temah s predvidenim zaključkom ob 19:00.

Na srečanje so vabljeni:

- župana in ostali predstavniki občin,
- lovci iz območja lokalnih skupnosti,
- predstavniki kmetijskega in gozdarskega sektorja,
- predstavniki šol in lokalnih turističnih ponudnikov,
- predstavniki ostalih nevladnih lokalnih organizacij in
- zainteresirani posamezniki.

Zaradi učinkovitejše organizacije srečanja, vas prosim, da svojo udeležbo potrdite najkasneje do četrтка, 7. februarja, na e-naslov marinko.ursa@gmail.com.

S spoštovanjem,

Sodelavka projekta LIFE Lynx, Urška Marinko